

Urząd Regulacji Energetyki

<https://www.ure.gov.pl/pl/paliwa-gazowe/charakterystyka-rynku/10373,2021.html>
05.05.2024, 16:44

2021

RYNEK HURTOWY

Zakupy gazu z zagranicy, w ilości 190,4 TWh, uzupełniane były gazem pochodzącym ze źródeł krajowych w ilości 40,7 TWh. Całkowite dostawy gazu z zagranicy w 2021 r. obejmowały import oraz nabycie wewnątrzspółnotowe.

W ubiegłym roku przez polski system przesyłowy przepłynęło 490,5 TWh gazu wysokometanowego i 8,2 TWh gazu zaazotowanego. Większość gazu wysokometanowego została przetransportowana tranzytem z wykorzystaniem gazociągu jamalskiego

Obrót gazem ziemnym

Na koniec 2021 r. koncesję na obrót paliwami gazowymi posiadało 180 podmiotów wobec 185 na koniec 2020 r. Natomiast 87 przedsiębiorstwa aktywnie uczestniczyły w obrocie gazem ziemnym. Przedsiębiorstwa obrotu gazem spoza GK PGNiG pozyskały 99,9 TWh gazu ziemnego. Wielkość pozyskania gazu nie uwzględnia pozyskania na potrzeby własne przez spółki obrotu objęte monitorowaniem, w tym pozyskania gazu przez przedsiębiorstwa energetyczne będące jednocześnie dużymi odbiorcami końcowymi.

Giełda gazu ziemnego

Sprzedaż i zakup paliw gazowych na polskim rynku hurtowym odbywa się przede wszystkim na rynku giełdowym prowadzonym przez TGE S.A. (Rynek Towarów Giełdowych – RTG oraz od 1 maja 2020 r. – Zorganizowana Platforma Obrotu – OTF).

Uczestnikami rynku giełdowego są głównie przedsiębiorstwa obrotu paliwami gazowymi oraz najwięksi odbiorcy końcowi, którzy mogą działać samodzielnie po zawarciu stosownej umowy z TGE S.A., stając się członkami odpowiednio RTG i OTF, lub też za pośrednictwem domów maklerskich lub innych podmiotów posiadających status członka RTG oraz OTF ze swojej własnej grupy kapitałowej mogących zawierać transakcje na rzecz innych podmiotów należących do tej samej grupy kapitałowej. Obrót giełdowy odbywa się poprzez zawieranie umów sprzedaży (transakcji) pomiędzy członkami RTG i OTF.

W 2021 r. TGE S.A. prowadziła następujące rynki sprzedaży paliw gazowych: Rynek Dnia Bieżącego (RDBg), Rynek Dnia Następnego (RDNg) oraz Rynek Terminowy Produktów z dostawą gazu ziemnego (RTPG) Zorganizowanej Platformy Obrotu (OTF).

Przedmiotem obrotu na RTPG OTF była dostawa gazu w jednakowej ilości we wszystkich godzinach okresu dostawy zgodnym ze standardem instrumentu (tygodniowy, miesięczny, kwartalny, sezonowy i roczny).

Natomiast przedmiotem obrotu na Rynku Dnia Następnego gazu jest dostawa gazu w jednakowej ilości we wszystkich godzinach dnia dostawy. Jest to instrument typu base, a jeden kontrakt odpowiada dostawie 1 MWh gazu w każdej godzinie dnia dostawy. Obrót jest prowadzony przez jeden dzień poprzedzający datę dostawy, w systemie notowań ciągłych.

W wyniku realizacji kontraktów zawartych na TGE S.A., w całym okresie notowania danego rodzaju kontraktu dostarczono 173 198 809 MWh gazu ziemnego po średniej cenie 130,62 zł/MWh (21 696 044 MWh na rynku RDNg po średniej cenie 222,69 zł/MWh, 6 771 099 MWh na rynku RDBg po średniej cenie 234,58 zł/MWh i 144 731 666 MWh na rynku terminowym po średniej cenie 111,96 zł/MWh).

Obrót gazem ziemnym wysokometanowym w punkcie wirtualnym OTC

W 2021 r. Prezes URE monitorował również transakcje zawierane w punkcie wirtualnym na rynku pozagiełdowym. W wyniku realizacji kontraktów zawartych w tym punkcie na rynku OTC, niezależnie od daty zawarcia kontraktu, dostarczono 16,4 TWh gazu ziemnego po średniorocznej ważonej cenie 128,47 zł/MWh.

RYNEK DETALICZNY

Rok 2021 na rynku detalicznym gazu zaznaczył się silnym i gwałtownym wzrostem cen gazu ziemnego w drugiej połowie roku, co spowodowane było wzrostami cen na rynku hurtowym (przede wszystkim na rynkach ponadnarodowych). Silne wzrosty cen dotyczyły początkowo systemu gazu zaazotowanego, gdzie do określania wysokości cen stosowane są powszechnie formuły uwzględniające hurtową cenę gazu. Wkrótce potem wzrosły także ceny gazu wysokometanowego, a wysokie cen stały się przyczyną znacznej liczby skarg odbiorców. Jednocześnie rok 2021 przyniósł odbiorcom gazu w gospodarstwach domowych zmianę polegającą na zakazie sprzedaży gazu w formule „door to door”, która – wskutek nadużyć nieuczciwych sprzedawców – w przeszłości spowodowała wiele problemów po stronie odbiorców.

Rynek detaliczny gazu rozumiany jest jako rynek sprzedaży do odbiorców końcowych, niezależnie od ilości nabywanego paliwa. Po stronie podażowej, na koniec 2021 r., 133 sprzedawców miało zawarte umowy z OSP umożliwiające sprzedaż na rynku detalicznym (spadek o 28 w stosunku do 2020 r.), a w obszarze sieci dystrybucyjnej – PSG – liczba umów wyniosła 73. Sprzedawcy, w celu prowadzenia działalności na rynku detalicznym, zawierali umowy z poszczególnymi operatorami systemów (przesyłowego i dystrybucyjnych). Maksymalna liczba umów zawartych przez jednego sprzedawcę wyniosła 12, a w sieci największego OSD – PSG Sp. z o.o. – aktywną działalność sprzedażową (przynajmniej jedna ważna umowa z odbiorcą) prowadziło 44 sprzedawców gazu ziemnego wysokometanowego.

W 2021 r. szczegółowym badaniem Prezesa URE objętych zostało 27 spółek obrotu gazem ziemnym oraz 11 największych operatorów systemów dystrybucyjnych. Do sieci OSD, uwzględnionych w badaniu, przyłączonych było 6 750 806 odbiorców (7 093 643 punkty poboru gazu) w zakresie gazu wysokometanowego oraz 372 701 odbiorców (392 303 punkty poboru gazu) w zakresie gazu zaazotowanego.

Dane pozyskane przez Prezesa URE wskazują, że w 2021 r. 94 proc. odbiorców nabywało gaz ziemny po cenach wynikających z taryfy zatwierdzonej przez Prezesa URE, a sprzedaż po cenach taryfowych do tej grupy odbiorców objęła 59 proc. wolumenu gazu dostarczonego odbiorcom. Podstawowy typ umów oferowanych odbiorcom to umowa ze stałą ceną, popularne są także umowy z dodatkowymi korzyściami (np. usługi lub rabaty). Odbiorcy zdecydowali się także zawrzeć umowy z ceną zmienną, np. uzależnioną od ceny na rynku hurtowym, na rynku spot. Wiele umów przewidywało także korzyści (upust) za elektroniczną obsługę i zarządzanie kontami (np. fakturowanie).

W ubiegłym roku całkowita sprzedaż paliwa gazowego wysokometanowego i zaazotowanego do odbiorców końcowych wyniosła natomiast 206 626 689 MWh, z czego najwięcej, bo aż 61 proc., trafiło do odbiorców przemysłowych, a 28,7 proc. do gospodarstw domowych. Sprzedaż ogółem wzrosła o ok. 2,75 proc., przy czym największy wzrost sprzedaży odnotowano w sektorze użyteczności publicznej, usług i handlu (45,6 proc.), gospodarstw domowych (18,8 proc.) oraz rolnictwa (14,9 proc.). Najbardziej prawdopodobną przyczyną wzrostu sprzedaży gazu ziemnego w tych segmentach jest realizacja polityki państwa w zakresie ochrony klimatu, np. w ramach programu „Czyste powietrze” (wymiana lub likwidacja wysokoemisyjnych źródeł ciepła na niskoemisyjne) oraz przestawianiem gospodarki na paliwa inne niż węgiel (także w procesie wytwarzania ciepła i energii elektrycznej). Ponadto upowszechnienie pracy zdalnej w sytuacji utrzymującej się kolejny rok pandemii zapewne przyczyniło się do wzrostu zużycia gazu w gospodarstwach domowych.

Rynek detaliczny gazu ziemnego (wysokometanowego i zaazotowanego) charakteryzuje silna koncentracja. Udział podmiotów z GK PGNiG w sprzedaży gazu do odbiorców końcowych przyłączonych do sieci dystrybucyjnych wyniósł 88,74 proc. (88,4 proc. dla gazu wysokometanowego i 93,1 proc. dla gazu zaazotowanego) i wzrósł w stosunku do roku ubiegłego o nieco ponad 3 punkty procentowe. Wzrósł także udział podmiotów z GK PGNiG w rynku detalicznym gazu skroplonego (LNG), osiągając poziom 19,25 proc.

Sprzedaż rezerwowa

W obszarze sieci przesyłowej funkcjonował jeden sprzedawca rezerwowi – PGNiG OD Sp. z o.o., zaś w sieci dystrybucyjnej sprzedawców mogących świadczyć sprzedaż rezerwową było kilku. Między 1 stycznia a 31 grudnia 2021 r., sprzedaż rezerwową lub sprzedaż prowadzoną w trybie art. 5ab ustawy – Prawo energetyczne, OSD uruchomili dla 3 468 odbiorców gazu, blisko 94 proc. z nich (3 253) zalicza się do grupy taryfowej W 1-4 (moc umowna nie większa niż 110 kWh/h). W tej grupie odbiorców sprzedaż rezerwową w 2021 r. objętych było 0,05 proc. populacji, zaś w grupie W 5-13 odsetek ten stanowił 0,75 proc. odbiorców. Wszystkie przypadki uruchomienia sprzedaży rezerwowej dotyczyły systemu gazu wysokometanowego, nie odnotowano sprzedaży rezerwowej w innych systemach gazowych.

W 2021 r. doszło do wstrzymania dostaw dla 64 322 odbiorców gazu ziemnego wysokometanowego (z czego 64 115 – 99,68 proc. stanowią odbiorcy z grup taryfowych W 1-4) oraz 1 699 odbiorców gazu ziemnego zaazotowanego (z czego 1 688 – 99,35 proc.

stanowią odbiorcy w gospodarstwach domowych). W każdej z grup odbiorców wstrzymanie dostaw dotyczyło nie więcej niż 1 proc. odbiorców. Przyczyną większości przypadków wstrzymania dostaw (77,8 proc. – gaz wysokometanowy oraz 97,8 proc. – gaz zaazotowany) był brak terminowej płatności za odebrany gaz ziemny.

Data publikacji : 09.06.2022

Data modyfikacji : 10.06.2022

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)